-ic-cittadinanza mhix dritt civili

-tnehhija tac-cittadinanza ma tfissirx deportazzjoni minn Malta

FIL-PRIM'AWLA TAL-QORTI ĊIVILI

(Sede Kostituzzjonali)

IMĦALLEF

ONOR. GRAZIO MERCIECA LL.D.

ILLUM, 21 ta' Ġunju 2022

Rikors Nru. 2/2020 GM

Adel Mohamed (K.I 182299M)

vs

(1) Id-Direttur tad-Dipartiment taċ-Ċittadinanza u tal-Expatriates

(2) L-Onorevoli Segretarju Parlamentari Għar-Riformi, Ċittadinanza u Simplifikazzjoni tal-Proċessi Amministrattivi fl-Uffiċju tal-Prim'Ministru

(3) L-Avukat Ġenerali

(4) Identity Malta Agency

Il-Qorti,

Rat ir-Rikors Kostituzzjonali ta' Adel Mohamed li permezz tiegħu wara li ppremetta illi :

1. Ir-rikorrent Adel Mohamed iżżewweġ ċivilment lil Fiona Mifsud, ċittadina Maltija fit-28 ta' Diċembru 1996, iċ-ċertifikat taż-żwieġ tagħhom hawn anness u mmarkat bħala "Dok.A", u b'konsegwenza ta' dan ir-rikorrent ġie reġistrat bħala ċittadin ta' Malta fis-sebgħa t'April 1999;

2. Minn dan iż-żwieġ, ir-rikorrent kellu tifla, Sarah Mohamed, li llum hija maġġorenni, hija ċittadina Maltija u ħadet l-istat tagħha;

3. Wara diversi snin, iż-żwieġ tar-rikorrent sfaxxa irrimedjabilment, u iktar minn hekk ġie annullat għalkemm l-esponenti jżomm sod il-fehma tiegħu li, f'dawn l'atti, il-proċeduri ma ġewx segwiti korrettement u għalhekk jirriżerva li jipproċedi ulterjorment jekk ikun il-każ.

4. Wara li ż-żwieġ tiegħu ma' Fiona Mifsud ġie dikjarat null, ir-rikorrent baqa' jgħix Malta bħala ċittadin Malti mingħajr ebda xkiel u kompla jrabbi, jmantni u jeduka lil minuri Sarah waħdu sakemm fit-tmintax (18) ta' Ġunju 2003, iżżewweġ lil Basma Elfata, persuna b'ċittadinanza Eġizzjana, iċ-ċeritifikat taż-żwieġ tagħhom hawn anness u mmarkat bħala "Dok B";

5. Minn dan iż-żwieġ ir-rikorrent kellu ħamest itfal, Bassan Mohamed, Basel Mohammed Bisan Mohamed, Aisha Mohamed u Blal Mohamed li twieldu f'Malta fit-tlieta u għoxrin t'Awwissu 2003, fis-sitta u għoxrin ta' Ġunju 2006, fit-tlettax (13) ta' Jannar 2013, fit-tlieta (3) ta' Frar 2017 u fil-ħmistax (15) ta' Diċembru 2017 rispettivament u għalhekk għandhom ċittadinanza Maltija u huma forniti b'passaport Malti u huma Maltin mit-twelid tagħhom, biċ-ċertifikati tat-twelid tagħhom hawn anessi u mmarkati bħala "Dok.C";

6. Fis-sena 2019 inbdew proċeduri biex ineżżgħu lir-rikorrent miċ-ċittadinanza Maltija tiegħu;

7. Il-Ministru kompetenti nnomina a tenur tal-liġi Kumitat ta' Inkjesta biex jirrapporta dwar il-każ tar-rikorrenti;

8. L-esponenti jissottometti bir-rispett illi ma hemm l-ebda linja ċara ta' dimarkazzjoni bejn Identity Malta u s-Segratarjat Parlamentari tar-Riformi, Ċittadinanza u Simplifikazzjoni tal-Proċessi Amministrattivi u wisq aktar ma jara l-ebda imparzjalita` fuq il-ħatra u finali eżitu tal-Kumitat ta' Inkjesta li wara kollox huwa appuntat mill-istess Onorabbli Segretarju Parlamentari u ndipendentement mir-riżultanzi ta' dan il-Kumitat, fl-aħħar tal-ġurnata id-deċiżjoni tal-istess Onor. Segretarju Parlamentari hija finali b'dan illi hemm trasgressjoni ċara tal-prinċipji fundamentali ta' Nemo Judex in Causa Propria u Audied Alteram Partem.

9. In segwitu għad-dehra quddiem il-Kumitat ir-rikorrent ġie nfurmat, permezz ta' żewġ ittri waħda tat-tnejn (2) ta' Diċembru u oħra tat-3 ta' Diċembru 2019 mis-

Segretarju Parlamentari tar-Riformi, Ċittadinanza u Simplifikazzjoni tal-Proċessi Amministrattivi u Identity Malta, hawn anessi u mmarkati bħala "Dok. D u E" fejn ir-rikorrenti ġie nformat li għandu jiġi mneżża miċ-ċittadinanza Maltija tiegħu immedjatament;

10. Ir-rikorrent fil-fatt kien għamel il-ħajja tiegħu u l-familja kollha f' Malta tant li għandu sitt itfal b'ċittadinanza Maltija u ilu jgħix Malta għal dawn l-aħħar tmienja u għoxrin (28) sena;

11. Ir-rikorrent, fil-proċeduri għat-tneħħija taċ-ċittadinanza tiegħu, ma ngħatax smigħ xieraq minn tribunal imparzjali u ndipendenti kif trid il-liġi u lanqas inagħata aċċess għall-Qorti fid-determinazzjoni tad-dritt tiegħu taċ-ċittadinanza;

12. F'kwalunkwe każ ma kienux jirrikorru ċ-ċirkostanzi f'liema huwa jista' jiġi mneżża miċ-ċittadinanza Maltija tiegħu billi l-għoti ta' dik iċ-ċittadinanza tiegħu kienet regolata mil-liġi kif kienet in vigore fl-elf disa' mija disgħa u disgħin (1999), f'liema data huwa ngħata dik iċ-ċittadinanza u mhux mil-liġijiet posterjuri;

13. In realta' ma hux minnu li huwa ottjena l-istess ċittadinanza bi frodi u għalkemm huwa minnu li ż-żwieġ tiegħu ma' Fiona Mifsud kien ġie dikjarat null huwa minnu wkoll, u dan kif evidenti mill-fatt li dan iż-żwieġ kien effettivament kunsmat u ma kienx xi żwieġ ta' konvenjenza tant li minnu kellu t-tifla Sarah Mohamed u dan kif jiġi spjegat f'aktar dettal waqt dawn il-proċeduri;

14. Dan l-aġir jammonta għall-ksur tal-Artikolu 6 u tal-Artikolu 8 tal-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet Fondamentali tal-Bniedem u kif ukoll tal-Artikoli rispettivi li jipprotegu l-istess drittijiet fil-Kostituzzjoni ta' Malta, u dana peress li una volta ġie mneżża miċ-ċittadinanza Maltija r-rikorrenti jitqies bħala "Aljen" ġewwa Malta u bla stat stante illi huwa kien irrinuzja għaċ-ċittadinanza ta' pajjiżu u ċioe` dik Eġizjana u għalhekk ir-rikorrenti ser ikun qed jitlef l-impjieg tiegħu u għalhekk il-meżż sabiex jżomm u jmantni lill-familja tiegħu kif wkoll l-istess familja li ser tkun qed titħarbat b'mod irrimedjabbli.

15. Per konsegwenza anke martu ser tkun qiegħda titlef l-istatus ta' movument ħieles b'dan illi anke hija wkoll ser ikollha toħroġ minn dawn il-gżejjer bil-konsegwenza li 'l ulied, li hemm minnhom li għadhom minuri, ser jispiċċaw mingħajr l-ebda ġenitur u sors ta' dħul.

Talab lil din il-Qorti sabiex:

(1) Bil-fatti fuq esposti huwa sofra vjolazzjoni serja tad-drittijiet fondamentali tiegħu kif protetti skont l-Artikolu 6 u l-Artikolu 8 tal-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet Fondamentali tal-Bniedem;

(2) Tagħtih dawk ir-rimedji kollha xierqa u opportuni fosthom li tannulla u tħassar l-ordni tas-Segretarju Parlamentari tar-Riformi, Ċittaddinanza u Simplifikazzjoni tal-Proċessi Amministrattivi fuq imsemmi tat-tieni (2) ta' Diċembru 2019 u dik ta' Identity Malta tat-3 ta Diċembru 2019 kif fuq espost b'liema hu ġie deprivat miċ-ċittadinanza tiegħu u b'hekk tagħtih kull rimedju xieraq u opportun għal din il-vjolazzjoni li huwa sofra.

Rat ir-Risposta tad-Direttur tad-Dipartiment taċ-Ċittadinanza u tal-Expatriates, tal-Onorevoli Segretarju Parlamentari għar-Riformi, Ċittadinanza u Simplifikazzjoni tal-proċessi Amministrattivi fl-Uffiċċju tal-Prim Ministru, tal-Avukat Ġenerali u tal-Identity Malta Agency li permezz tagħha eċċepew illi :

1. Preliminarjament, l-esponenti jeċepixxu n-nuqqas ta' applikabbilita' tal-artikolu 6 u tal-artikolu 8 tal-Konvenzjoni Ewropea u l-artikolu 39 tal-Kostituzzjoni għall-każ odjern;

2. L-esponenti ser jelenkaw il-fatti kif żvolġew:

   Fit-28 ta' Diċembru 1996 l-attur u Fiona Mifsud iżżewġu. Illi fis-7 ta' Jannar 1997 huwa applika sabiex jsir ċittadin Malti u ġie reġistrat bħala ċittadin Malti fis-7 ta' April 1999. Illi permezz tas-sentenza tal-4 ta' Marzu 2003 mogħtija mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fl-isimijiet *"Fiona Mifsud vs Adel Mohammed*" (Ċit numru 1099/2001/1; hawn annessa u mmarkata bħala Dok 'CZ 1') iż-żwieġ surreferit ġie ddikjarat null u bla effett ai termini tal-artikolu 19 (1) (d) u (f) tal-Kapitolu 255 tal-Liġijiet ta' Malta minħabba li l-kunsens tal-attur kien simulat u ċioe' inkiseb bl-esklużjoni posittiva taż-żwieġ innifsu. Dik il-Qorti kkunsidrat illi:

   "Illi għalhekk jidher li l-konvenut resaq għal dan iż-żwieġ għal raġunijiet preċiżi tiegħu li jibqa' hawn Malta u xejn iżjed.."

   Għalhekk permezz tas-sentenza suċċitata ġie deċiż illi tali żwieġ ġie simulat mir-rikorrent u kien żwieġ ta' konvenjenza. Illi fit-28 ta' Frar 2019 Id-Direttur taċ-Ċittadinanza u tal-Expatriates infurmat lir-rikorrent li ai termini tal-artikolu 14 (1) tal-Kapitolu 188 tal-Liġijiet ta' Malta, ingħatat ordni sabiex hu jiġi privat miċ-Ċittadinanza tiegħu *stante* li din ġiet akkwistata bi frodi (hawn anness u mmarkat bħala Dok 'CZ 2'). Illi r-rikorrent ġie nfurmat fl-ittra surreferita li ai termini tas-subartikolu 4 tal-artikolu 14 tal-Kapitolu 188 tal-Liġijiet ta' Malta huwa kellu dritt għal inkjesta kif stabbilit f'dak l-att qabel l-ordni għad-deprivazzjoni taċ-ċittidinanza jiġi eżegwit u ġie avvżat li tali dritt kellu jiġi eżerċitat fi żmien 21 ġurnata min-notifika tal-istess ittra. Ir-rikorrent oġġezzjona għal tali ordni fit-18 ta' Marzu 2019 u għamel talba għal inkjesta relattiva (hawn annessa u mmarkata bħala Dok 'CZ 3'). Illi r-rikorrent ġie nfurmat illi kienet ser tinżamm seduta fit-8 ta' Novembru 2019 fil-Qrati ta' Malta il-Belt Valletta kif fil-fatt ġara. Il-Kumitat tal-Inkjesta għadda sabiex jiċħad it-talba tar-rikorrent. Illi fit-3 ta' Diċembru 2019 Id-Direttur tad-Dipartiment taċ-Ċittadinanza u tal-Expatriates infurmat lir-rikorrent permezz tal-ittra li s-Segretarja Parlamentari għar-Riformi u Simplifikazzjoni tal-Proċessi Amministrattivi kkonfermat l-ordni li r-rikorrent jiġi deprivat miċ-Ċittadinanza Maltija b'effett immedjat *stante* illi din ġiet akkwistata bi frodi u li għandu jirritorna d-dokumenti relattivi ossia ċ-ċertifikat tar-reġistrazzjoni bħala ċittadin Malti. F'tali

ittra ġiet annessa l-ordni ta deprivazzjoni tat-2 ta' Diċembru 2019 iffirmata mill-Onorevoli Julia Farrugia Portelli;

3. L-esponenti jeċepixxu illi m'hemm ebda ksur tal-artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea u l-artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta' Malta *stante* illi l-Kumitat tal-Inkjesta maħtur ai termini tal-artikoli 14 (4) u (5) tal-Kapitolu 188 tal-Liġijiet ta' Malta m'huwiex marbut bl-artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea u l-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni u dan għaliex l-għoti ta' Ċittadinanza Maltija m'hijiex dritt Ċivili imma semmai taqa taħt l-isfera tad-dritt pubbliku. Dan jfisser illi tali proċeduri quddiem l-Kumitat tal-Inkjesta m'humiex suġġetti għall-import tal-artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea jew l-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta' Malta. Il-Qrati Nostrana kif wkoll il-Qrati Ewropej kellhom l-okkazzjoni kemm-il darba illi jippronunzjaw ruħhom dwar dan il-punt. Per eżempju fis-sentenza fl-ismijiet "**Fatiha Khallouf vs Ministru tal-Affarijiet Barranin u l-Avukat Ġenerali**" (69/11) deċiża fl-14 ta' Marzu 2014 mill-Onorabbli Prim'awla tal-Qorti Ċivili (Sede Kostituzzjonali) (kif ikkonfermata fl-appell fil-31 ta' Ottubru 2014 mill-Qorti Kostituzzjonali) fejn ikkunsidrat illi:

"*Inoltre r-rikorrenti titkellem ukoll, fir-rikors promotur tagħha, dwar li hemm ukoll vjolazzjoni tal-artikolu 6 tal-istess Konvenzjoni. Dan l-artikolu jitkellem dwar smigħ xieraq. Inoltre, fin-nota ta' osservazzjonijiet tagħha, ir-rikorrenti tispeċifika li tikkontendi li hi ma ngħatatx smigħ xieraq quddiem il-Kumitat ta' Inkjesta ta' privazzjoni ta' ċittadinanza. Min-naħa tagħhom l-intimati, f'dan ir-rigward, isostnu li l-artikolu tal-Konvenzjoni in kwestjoni mhux applikabbli stante illi ċ-ċittadinanza mhux dritt jew obbligu ċivili protett mill-Konvenzjoni Ewropea, iżda hu dritt pubbliku. In oltre, l-intimati jissottomettu li l-Kumitat tal-Inkjesta in kwestjoni m'għandux jitqies li hu Qorti u lanqas li hu awtorita' ġudizzjarja mwaqqfa b'liġi.*

Dwar il-kumitati ta' inkjesta l-Qorti Kostituzzjonali fl-24 ta' Frar, 2012 (Appell Ċivili numru. 46/2007/1) fil-kawża bl-ismijiet 'Mustefa Mustefa Al Muhamad vs Ministru tal-Ġustizzja u Affarijiet Interni et' irriteniet li - 'l-artikolu 39 tal-Kostituzzjoni jgħodd kull meta xi ħadd ikun akkuzat b'reat kriminali jew fi proċeduri għad-deċizjoni dwar l-eżistenza jew l-estensjoni ta' drittijiet jew obbliġi ċivili. ***L-artikolu 6 tal-Konvenzjoni jgħodd biss f'każ ta' deċiżjoni tad-drittijiet ċivili u obbligazzjonijiet, jew fil-każ ta' xi akkuża kriminali…. Għalhekk id-deċiżjoni tal-kumitat ta' inkjesta ma hijiex "determinanti" għad-drittijiet tal-attur u, għal din ir-raġuni, il-każ ma jaqax taħt l-art. 39(2) tal-Kostituzzjoni jew l-art. 6 tal-Konvenzjoni.' Għalhekk anke din is-sottomissjoni tar-rikorrenti ma tistax tiġi akkolta, stante li ċ-ċittadinanza ma hijiex "dritt ċivili" għall-finijiet tal-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni li fuqu qed tistrieħ ir-rikorrenti.*** *Inoltre fil-kawża fl-ismijiet "Abera Woldo Hiwot et vs Professur Dr. Henry Frendo et" deċiża fit-18 ta' Novembru 2004 jingħad li "**hija ġurisprudenza stabbilita illi l-proċeduri dwar tkeċċija ta' min mhuwiex ċittadin tal-pajjiż ma humiex proċeduri li fihom tingħata deċiżjoni dwar drittijiet ċivili, u għalhekk ma jintlaqtux mill-provvedimenti dwar smigħ xieraq.**"*

*Inoltre l-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem fis-6 ta' Frar 2003 fil-każ ta' "Mamatkulov u Abdurasulovic kontra t-Turkija" fejn il-Qorti qalet – "**The court reiterates that decisions regarding the entry, stay and deportation of aliens do not concern the determination of an applicant's civil rights or obligations or of a***

criminal charge against him, within the meaning of Article 6 § 1 of the Convention (Maaouia v. France [GC], no 39652/98, § 40, ECHR 2000-X). «2. Consequently, Article 6 § 1 is not applicable in the instant case.” *Kwindi ma għandhiex raġun ir-rikorrenti tgħid illi s-smigħ mill-Bord tal-Inkjesta jivvjola l-artikolu 6 għaliex bid-deċiżjoni ta' dak il-bord, ma gewx determinati d-drittijiet ċivili tar-rikorrenti skont it-tifsira tal-istess Artikolu 6.* ***Konsegwentament l-artikolu 6 lanqas biss japplika****.”*

4. L-esponenti jeċepixxu illi lanqas jista' jingħad illi jekk il-Ministru jiddeċiedi li jsegwi r-rakomandazzjoni tal-Kumitat tal-Inkjesta huwa jkun qiegħed jikser l-artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea u l-artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta' Malta. Fuq dan il-punt l-esponenti jagħmlu referenza għad-deċiżjoni tal-Prim'Awla fis-sede Kostituzzjonali fis-sentenza tal-5 ta' April 2011 (Rikors Numru. 33/2006) fl-ismijiet "**Tarek Mohammed Ibrahim vs Viċi Prim Ministru u Ministru għall-Gustizzja u l-Intern u Direttur tad-Dipartiment taċ-Ċittadinanza u ta' l-Expatriates**" fejn ikkunsidrat illi:

"Jidher ċar li taħt dawn l-artikoli ***ma jistax jinsab ksur tad-drittijiet fundamentali tar-rikorrent anke jekk il-Ministru jagħżel li jsegwi r-rakkomandazzjonijiet tal-Kumitat ta' Inkjesta****."*

5. L-esponenti jeċepixxu illi ġialdarba l-għoti jew tneħħija ta' Ċittadinanza ma taqax taħt id-disposizzjonijiet tal-artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea jew l-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta' Malta, huwa sintomatiku illi ma jistax jkun hemm leżżjoni ta' dritt t'aċċess għal Qorti kif qiegħed jiġi allegat mill-attur;

6. Fir-rigward tal-allegazzjoni tar-rikorrent illi l-ordni għad-deprivazzjoni taċ-ċittadinanza tiegħu jikser d-dritt tiegħu għal hajja Ċivili u għal Familja kif protett taħt l-artikolu 8 tal-Konvenzjoni Ewropea, l-esponenti jeċepixxu illi meta ordni (bħal dak tat-2 ta' Diċembru 2019) joħroġ skont il-Liġi, ma jistax jirriżulta illi jkun hemm ksur tal-Artikolu 8 tal-Konvenzjoni Ewropea.[1] Il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fis-sentenza tagħha tal-4 ta' Marzu 2003 fl-ismijiet "*Fiona Mifsud vs Adel Mohammed"* (ċitazzjoni numru: 1099/2001/1) ikkunsidrat b'mod ċar illi għar-rikorrent iż-żwieġ ma' Fiona Mifsud kien żwieġ ta' konvenjenza:

"*Mill-provi prodotti jirriżulta li l-konvenut kellu għan wieħed li jiżżewweġ u dan sabiex jgħix Malta u sab lill-Attriċi nfattwata fuqu u inesperta għal kollox sabiex takkomodah f'din ix-xewqa tiegħu, ċirkostanzi dawn li qatt ma għandhom iwasslu għall-pass taż-żwieġ u dan għaliex iż-żwieġ li huwa istituzzjoni serja u nobbli fiha nnifisha, li ma jippermettix li jigi utilizzat u abbużat b'dan il-mod u inqas u inqas għal skopijiet egoistici tal-konvenut sabiex jakkwista l-permanenza tiegħu f'dan il-pajjiż…"*

Minn din is-silta, dina l-Onorabbli Qorti tista' faċilment tasal għal konklużjoni illi ġialadarba l-ordni mill-esponenti Direttur taċ-Ċittidananza u Segretarju Parlamentari kif wkoll l-konklużjonijiet tal-Kumitat tal-Inkjesta ma ingħatawx *in vacuo* imma senjatament fl-isfont ta' fatti ġia konstatati mill-Qorti fl-istess sentenza suċċitata u

[1] "**Fatiha Khallouf vs Ministru tal-Affarijiet Barranin u l-Avukat Generali"** (69/11) deciza fl-14 ta' Marzu 2014 mill-Onorabbli Prim'Awla tal-Qorti Civili (Sede Kostituzzjonali) (kif ikkonfermata fl-appell fil-31 ta' Ottubru 2014 mill-Qorti Kostituzzjonali)

abbażi tal-artikoli 14 (1) u l-artikolu 14 (4) u (5) tal-Kapitolu 188 tal-Liġijiet ta' Malta rispettivament u għalhekk skont il-Liġi;

7. L-esponenti jeċepixxu l-kompetenza ta' din il-Qorti hija limitata biss biex tinvestiga u tiddetermina jekk kienx hemm jew le vjolazzjoni ta' xi dritt fundamentali iżda ċertament li ma tistax tistħarreġ jekk il-Kumitat tal-Inkjesta rrakomandax b'mod tajjeb u korrett l-ilment u jekk l-intimat Segretarju Parlamentari wettqitx azzjoni korretta. Madanakollu jekk dina l-Onorabbli Qorti tagħmel tali eserċizzju, l-esponenti jeċepixxu illi l-esponent Segretarju Parlamentari kienet korretta meta ħarġet l-ordni tat-2 ta' Diċembru 2019 fil-konfront tal-attur. Ġialadarba s-sentenza tal-4 ta' Marzu 2003 fl-ismijiet "*Fiona Mifsud vs Adel Mohammed"* (Ċitaz. numru: 3388/96) li għaddiet in ġudikat iddeċidiet b'mod ċar illi ż-żwieġ tiegħu kellu jiġi ddikjarat null ai termini tal-artikolu 19 (1) D u F tal-Kap 255 (ossia simulazzjoni u żwieġ ta' konvejenza) u li ċ-Ċittadinanza Maltija tiegħu ġiet akkwistata b' konsegwenza ta' tali żwieġ, allura m'ebda dubju illi ċ-Ċittadinanza ġiet akkwistata bi frodi u bil-Liġi huwa kellu jiġi żvestit minn dak il-privileġġ illi l-iStat Malti kien ikkonċedilu. Il-Prim'Awla fis-Sede Kostituzzjonali tagħha diversament preseduta fis-26 ta' Ġunju, 2015 (Ċitazzjoni Numru. 33/2006/1) fis-sentenza "**Tarek Mohamed Ibrahim vs Viċi Prim'Ministru u Ministru għall-Ġustizzja u l-Intern u Direttur tad-Dipartiment taċ-Ċittadinanza u tal-Expatriates"** fil-fatt kkunsidrat illi:

"meta r-rikorrent applika għaċ-ċittadinanza Maltija l-liġi kienet ċara li f'każ ta' qerq tista' titneħħa."

8. Il-Prim'Awla fis-Sede Kostituzzjonali tagħha diversament preseduta fis-26 ta' Ġunju, 2015 (Ċitazzjoni Numru. 33/2006/1) fis-sentenza "**Tarek Mohamed Ibrahim vs Viċi Prim'Ministru u Ministru għall-Ġustizzja u l-Intern u Direttur tad-Dipartiment taċ-Ċittadinanza u ta' l-Expatriates"** f'ċirkostanzi versomili għall-mertu odjern ikkunsidrat illi:

"Skont Artikolu 7 tal-European Convention on Nationality, waħda miċ-ċirkostanzi fejn Stat jista' jneħħi nationality ta' persuna hu fejn l-akkwist kien b'riżultat ta' 'fraudulent conduct'. Nationality hi definita bħala "legal bond between a person and a State and does not indicate the person's ethnic origin".

Għalhekk għandu jirriżulta ċar kristallin li jeżisti l-element tal-qerq li huwa wieħed miċ-ċirkostanzi li fuqhom l-intimat seta' legalment joħroġ ordni ta' privazzjoni miċ-ċittadinanza ai termini tal-Art. 14 [1] tal-Kap. 188, u f'dan is- sens m'għandux ikun hemm dubju li l-interferenza tal-Istat, konsistenti fil-ħruġ tal-ordni tal-privazzjoni miċ-ċittadinanza fil-konfront tar-rikorrenti, ma kenitx waħda arbitrarja, kif sostnut minnha, iżda kienet waħda leġittima fit-termini tal-artikolu preċitat.

*Il-Qorti Kostituzzjonali għamlitha ċara **li d-dritt taċ-ċittadinanza m'huwiex wieħed mid-drittijiet sostantivi tal-Konvenzjoni**."*

9. L-esponenti jeċepixxu m'huwiex minnu kif sostnut mir-rikorrent illi huwa apolidu. Fl-ewwel lok l-esponenti jissottomettu illi meta ingħata ċ-ċittadinanza l-Liġi

nostrana kienet tirrikjedi illi huwa jagħmel denunzja illi qiegħed jirrinunzja għaċ-Ċittadinanza nativa tiegħu. Madanakollu ma jirriżultax, sakemm ma tingabx prova kuntrarja, illi ġie dekretat fl-Eġittu illi huwa m'għadux ċittadin Eġizjan. Illi madanakollu fuq dan il-punt, din il-Qorti diversament preseduta diġa` kellha l-opportunita' tippronunzja ruħha fis-sentenza tat-13 ta' Ġunju 2016 fir-rikors numru: 33/2006 fl-ismijiet "*Tarek Mohamed Ibrahim v. Viċi Prim Ministru u Ministru għall-Ġustizzja u l-Intern et":*

"Verament, ukoll jekk dan hu minnu, dan ma jfissirx li d-deċiżjoni tal-Ministru kienet arbitrarja; se mai turi nuqqas gravi ta' responsabilità min-naħa tal-attur jekk, biex kiseb iċ-ċittadinanza ta' Malta, irrinunzja għal dik ta' pajjiżu meta jaf li, għax iċ-ċittadinianza Maltija kisibha b'qerq, seta' jitlifha hekk kif jinkixef il-qerq."

10. L-esponenti jeċepixxu illi l-UNHCR Convention on the Reduction of Stateless tal-1961 fl-artikolu 8 tistipula illi:

"Article 8
1. A Contracting State shall not deprive a person of its nationality if such deprivation would render him stateless. 2. Notwithstanding the provisions of paragraph 1 of this Article, a person may be deprived of the nationality of a Contracting State:

(a) in the circumstances in which, under paragraphs 4 and 5 of Article 7, it is permissible that a person should lose his nationality;
(b) where the nationality has been obtained by misrepresentation or fraud."

Għaldaqstant minkejja illi l-esponenti jsostnu illi l-attur mhuwiex apolidu, anki f'dik il-peġġior ipoteżi huwa żbaljat ir-rikorrent meta jallega illi ma kienux jirrikorru ċ-ċirkostanzi sabiex l-istat milli jirrevokalu ċittadinanza akkwistata bi frodi;

11. Fir-rigward tal-allegazzjoni illi huwa ma jistax jaħdem ġewwa Malta u ma jkunx jista' jmantni t-tfal minuri tiegħu, ssir referenza għad-deċiżjoni tal-Qorti tal-Ġustizzja Ewropea fl-ismijiet "*Gerardo Ruiz Zambrano V. Office national de l'emploi (ONEm)"* deċiża fit-8 ta' Marzu 2011 fejn dik il-Qorti kkunsidrat illi:

"Accordingly, the answer to the questions referred is that Article 20 TFEU is to be interpreted as meaning that it precludes a Member State from refusing a third country national upon whom his minor children, who are European Union citizens, are dependent, a right of residence in the Member State of residence and nationality of those children, and from refusing to grant a work permit to that third country national, in so far as such decisions deprive those children of the genuine enjoyment of the substance of the rights attaching to the status of European Union citizen."[2]

Mil-Qari tal-istess import tas-sentenza wieħed jifhem illi stat membru huwa prekluż milli jirrifjuta residenza jew jirrifjuta permess' ta' xogħol lill persuna ta'

[2] Vide wkoll Judgment of the Court (Grand Chamber) of 10 May 2017.
H.C. Chavez-Vilchez and Others v Raad van bestuur van de Sociale verzekeringsbank and Others.

nazzjonalita' terza meta din jkollha tfal minuri li huma ċittadini Ewropej u li jiddependu mill-istess persuna;

12. J**ekk għal grazzja tal-argument, dato ma non concesso**, jissottomettu illi jekk jiġi ppruvat illi r-rikorrent ser jiġi apolidi, dan ma jfissirx illi huwa bilfors ser jitlef id-dritt illi jgħix ġewwa Malta. Il-Prim'Awla fis-Sede Kostituzzjonali tagħha fis-26 ta' Ġunju, 2015 (Ċitazzjoni Numru. 33/2006/1) fis-sentenza "**Tarek Mohamed Ibrahim vs Viċi Prim'Ministru u Ministru għall-Ġustizzja u l-Intern u Direttur tad-Dipartiment taċ-Ċittadinanza u tal-Expatriates"** fil-fatt stħarget dan il-punt u kkunsidrat illi:

"Il-fatt li r-rikorrent tneħħietlu ċ-ċittadinanza ma jfissirx li tilef id-dritt li jgħix f'Malta (ara Att dwar l-Immigrazzjoni, Kap. 217 fejn per eżempju l-liġi tikkontempla applikazzjoni għall-ħruġ ta' residence permit). F'dan ir-rigward issir riferenza għas-sentenza tal-Qorti Kostituzzjonali fil-kawża R. Louay vs Viċi Prim'Ministru et tal-25 ta' Mejju 2012 (§46-§48)."

Illi fil-kawża "**R. Loay Vs Viċi Prim'Ministru et"** deċiża mill-Qorti Kostituzzjonali fil-25 ta' Mejju 2012 il-Qorti kkunsidrat illi:

"Ir-rikorrent jallega ksur tal-Artikolu 8 għaliex jirritjeni li huwa qiegħed jiġi mċaħħad miċ-ċittadinanza u mid-dritt tar-residenza f'Malta u li b'hekk ser ikollu konsegwenzi serji fuq id-dritt tiegħu li jkompli jżomm il-familja li huwa għandu llum. It-tneħħija taċ-ċittadinanza, iżda, ma tfissirx neċessarjament li r-rikorrent ser jiġi wkoll mċaħħad milli jirrisjedi f'Malta. Ma saret ebda prova ta' xejn li l-awtoritajiet ħadu xi deċiżjoni li huwa ma jitħalliex jirrisjedi f'Malta anqas li r-rikorrent applika għal residenza f'Malta u din ġiet miċħuda. Anqas tirriżulta xi ordni għat-tneħħija minn Malta tar-rikorrent (removal order). Anqas prova fuq bażi ta' probabbilita`, u ċioe` li r-rikorrent x'aktarx ser jiġi ordnat jitlaq minn Malta, ma saret u għalhekk ir-rikorrent ma jistax jallega li d-drittijiet tiegħu għal familja "x'aktarx" ser jiġu miksura, u di fatti jallega biss li sofra, u mhux li x'aktarx ser isofri, ksur tad-drittijiet tiegħu."

13. Finalment fir-rigward tal-Liġi li kienet in vigore fl-1999 u li l-Liġi applikata fl-ordni tat-2 ta' Diċembru 2019 għaċ-ċittadinanza mogħtija fis-sena 1999 ossia l-artikolu 14 tal-Kapitolu 188 tal-Liġijiet ta' Malta, jiġi eċċepit illi l-artikolu 27 (1) u (2) tal-istess Kapitolu 188 tal-Liġijiet ta' Malta m'għandux jiġi interpretat fis-sens illi inbiddlu xi disposizzjonijiet jew ġew affettwati disposizzjonijiet fir-rigward ta' priviżazzjoni ta' Ċittadinanza. Infatti anki minn analiżi *prima facie* tal-Att numru IV tal-2000 dan ma jagħmilx referenza għal ebda tibdil fis-sezzjoni ta' privizazzjoni taċ-Ċittadinanza. Tajjeb li jiġi spjegat illi d-disposizzjonijiet dwar il-privizazzjoni ta' ċittadinanza ilhom jeżistu minn meta l-att dwar iċ-Ċittadinanza ġie promulgat fl-1965. Għalhekk dan l-ilment jisfa bħala wieħed żbaljat[3];

[3] Qabel l-emenda tal-10 ta' Frar 2000 tal-Kapitolu 188 tal-Ligijiet ta' Malta (Att dwar ic-Ċittadinanza), id-disposizzjonijiet li jirrigwardaw regolamenti li jaffetwaw kwistjonijiet ta' ċittadinanza, apparti milll-istess att, kienu regolati mill-Kapitolu 3 tal-Kostituzzjoni ta' Malta. Infatti tali disposizzjonijiet li kienu jirregolaw registrazzjoni ta' konjugi ta' ċittadini Maltin kienu inkluzi biss fil-Kostituzzjoni. Aktar minn hekk, il-kuncett li *dual nationality fil-ligijiet Maltin ma jibqax l-eccezzjoni izda jkun ir-regola* gie introdotta b'tali emendi u għalhekk ir-referenza għal retenzjoni tac-ċittadinanza Maltija giet rilevanti u

Rat l-atti tal-kawża.

Qrat in-noti ta' sottomissjonijiet tal-partijiet.

Ikkunsidrat:

Jirriżulta li r-rikorrent iżżewweġ lil ċerta Fiona Mifsud xahar u nofs wara li ltaqa' magħha fit-28 ta' Diċembru 1996 li dak iż-żmien kellha 16-il sena. Fis-7 ta' Jannar 1997 applika biex isir ċittadin Malti u ġie hekk reġistrat fis-7 t'April 1999. Minn dan iż-żwieġ kellu tarbija li ġarr lejn l-Eġittu kontra r-rieda ta' martu. Fit-2001 martu fetħet kawża għall-annullament. Ġie notifikat personalment bil-kawża iżda baqa' kontumaċi. Fil-kawża Fiona Mifsud xehdet dwar il-moħqrija u t-theddid li ssubiet mir-rikorrent u t-teħid ta' bintha, kif ukoll li ż-żwieġ sar sabiex ir-rikorrent jikseb iċ-ċittadinanza. Iż-żwieġ ġie annullat b'sentenza tal-04.03.2003, li ddikjarat li r-rikorrent iżżewweġ biex ikun jista' jibqa' Malta u għal xejn iżjed. Ir-rikorrent m'appellax mis-sentenza.

Ir-rikorrent xehed li ma kienx jaf bil-kawża tal-annullament. Il-Qorti ma temmnux għaliex ġie notifikat personalment. Tant kien jaf bil-kawża li fl-istess sena li ġiet ippronunzjata s-sentenza reġa' żżewweġ. Qal ukoll li mhux veru żżewweġ għall-konvenjenza tant li ċ-ċittadinanza ħadha 3 snin wara. Li ma qalx kien li applika għaliha għaxart ijiem wara li żżewweġ. Fiona Mifsud

---

milquta l-aktar b'tali emendi. Ir-referenza għal *acquisition* jew *retention* kienet magħmula biex jigi kjarifikat il-kuntest surreferit. Mill-banda l-oħra d-disposizzjonijiet ta' privizazzjoni ta' ċittadinanza kienu diga` jinstabu fl-att dwar iċ-Ċittadinanza promulgat fl-1965 u ma nbidlux. Għalhekk l-artikolu 27 tal-Kap. 188 jirregola BISS cirkostanzi dwar *omission* jew *commission* wara li l-*acquisition* jew *retention* taċ-Ċittadinanza kif regolata bi kwalunkwe artiklu tal-att qabel ma saru tali emendi. F'dan is-sens ir-regolamenti dwar privizazzjoni ma gewx milquta, u jaqgħu barra mill-ambitu ta' tali *transitory provisions.*

xehdet quddiem din il-Qorti li r-rikorrent dejjem ħa ħsieb tagħha u ta' bintha. Anke hawn il-Qorti mhix disposta temmen lil min jixhed skont id-daqqa tal-mument. Apparti minn dan, iċ-ċirkostanzi li fihom sar iż-żwieġ jitkellmu waħedhom.

Wara s-solita proċedura, li fiha r-rikorrent kellu l-opportunita` jagħmel id-difiża tiegħu, iċ-ċittadinanza tar-rikorrent ġiet imneħħija minħabba li kienet miksuba bi frodi, u dan skont id-dispożizzjonijiet tal-liġi applikabbli.

Ikkunsidrat:

Ir-rikorrent jallega ksur tal-Artikli 6 u 8 tal-Konvenzjoni Ewropeja tad-Drittijiet Fundamentali tal-Bniedem.

Artiklu 6 jkopri, fost l-oħrajn, u għal dak li hu rilevanti għal din il-kawża, "drittijiet ċivili". Huwa stabbilit, kemm mill-Qrati tagħna[4] kif ukoll dawk Ewropej, li ċ-ċittadinanza, u allura l-għoti u t-teħid tagħha, mhijiex dritt ċivili. Barra minn hekk, il-Kumitat ta' Nkjesta la huwa *tribunal*, la *Qorti* u lanqas *awtorita`* ai fini tal-istess artiklu.[5]

Ir-rikorrent ma ġieb l-ebda prova li bit-tneħħija taċ-ċittadinanza, sejjer jitlef id-dritt li jgħix jew jaħdem ġewwa Malta u għalhekk ma pprovax li t-tneħħija ser tikkawżalu problema biex ikompli jżomm il-familja tiegħu f'Malta. Għalhekk ma ġab l-ebda prova ta' ksur tal-Artiklu 8 tal-Konvenzjoni.

[4] Fatiha Khallouf v Ministru tal-Affarijiet Barranin 69/11 14.03.2014 Prim'Awla (Sede Kostituzzjonali) ikkonfermata mill-Qorti Kostituzzjonali 31.10.2014.
[5] Tarek Mohjammed Ibrahim v Vici Prim Ministru 28.05.2012 Qorti Kostituzzjonali.

Ikkunsidrat il-premess, il-Qorti m'għandhiex għalfejn tmur oltre fil-kunsiderazzjonijiet tagħha.

Għal dawn il-motivi, il-Qorti tilqa' l-ewwel eċċezzjoni tal-intimati billi tiddikjara inapplikabbli l-Artiklu 6 tal-Konvenzjoni Ewropeja u ma ssibx li hawn ksur tal-Art. 8 tal-istess Konvenzjoni u konsegwentement tiċħad it-talbiet tar-rikorrent.

Spejjeż a kariku tar-rikorrent.

Moqrija.

ONOR. IMĦALLEF
GRAZIO MERCIECA